

# נושאים על האנוסה פרק אחד עשר יבמות צמ.

## עין משפט גזר מצוה

יש א מיי פ"ח מהל'  
יבום ה"ד טו"ש ע'  
אה"ע ס"י קטו ט"ה:  
ב ב מיי שם הל' ה'  
טו"ש ע"ש ס"ה ו':

### תום' חד מקבאמי

ת"ד יש מוכר את אביו  
להגבות [אמן] כתובתה  
כיצד ישראל שלקח [עבד]  
ושפחה מן השוק ולהן  
בן ושחרו השפחה ונשאה  
ועמד וכתב כל נכסיו  
לבנה נמצא זה מוכר  
אביו לגבות כתובתה.  
אביו ר"מ היא והא  
קמ"ל מטלטלין משתעבדי  
לכתובה איבעית אימא הא  
למכר דעבדרי כמקרקעי  
דמי. הא מתני' דלא  
כהלכתא היא דקמ"ל  
הלכה (ב) אין גובין מן  
העבדים. מיהו מבר"ה מינה  
דמתנת ש"מ בטלטלין  
כירוש' שרויה רבנן ובי"ח  
גובה מהן לפי תקנת  
הגאונים שתקנו לגבות  
לכ"ח מטלטלין דיתמי  
ולא (ג) במתנת ש"מ  
ד"ל מתנת בריא לו  
שלא יתא ב"ח גובה  
ממנה דקמ"ל עשה שורו  
אפוחיקי ומכורו אין ב"ח  
גובה הימנו. דהא דרבי  
(גובה) [כתב] כל נכסיו  
לבנה ורבי מתנת ש"מ  
הוא דאי הויא מתנת בריא  
לר"מ דאמר מטלטלין  
משתעבדי לכתובה היכי  
גבינן כתובה ממטלטלין  
לבתר ידוהיבניהו [במתנה]  
דהא אפי' באפוחיקי קמ"ל  
(ד) עשה שורו אפוחיקי  
אין בעל חוב יכול  
לגבות הימנו אלא לאו  
ש"מ מתנת ש"מ היא  
ורש"י דבירוש' שרויה  
רבנן למיגבה מינה לכ"ח  
וכשעשה לה אפוחיקי  
נמי לא מצית מוקמת  
לה דא"כ אפי' לרבנן  
נמי דאמי מטלטלין לא  
משתעבדי לכתובה מוכר  
את אביו לגבות כתובתה.  
ואיכא דתרוקי לר"מ  
דאמר מטלטלין משתעבדי  
לכתובה אפי' מיתמי  
לכתיבתא ב"ח האשה שנפלו  
לה נכסים הני נמי  
משתעבדי מן הלקוחות:

אן ס' אמתה ב"ב (קמח) דר"ג  
סבר דלון גובין מן העבדים.  
(ב) ל"ל ולא הויא כמתנת בריא  
לחס דתי כמתנת בריא לא  
היא ב"ח גובה ממנה וכו'.  
(ג) ל"ע דהא ה"ל עבד מיתמי  
ועבד לא מהי אפוחיקי  
ומנוחל ע"כ וכו' רבתי עלמו  
במקון דלא מניין לאוקמי  
עשה לה אפוחיקי דל"כ  
אפילו לגבינן נמי.

**כתב ב' נכסיו לבנה ב'.** צמון מוקי לה כר"מ דלאמר מטלטלי  
משמעדי לכתובה מימה לר"מ דבכל דוכתא משמע דצמנייה  
פליגי בהאומר דקדושין (דף סה:) גבי שנים שבאו ממדינת הים  
ותצילה עמהן כו' דקאמר אשה גזבה כתובתה מן החצילה ומוקי לה  
כר"מ וכן צנדרים (דף סה:) גבי אפילו

אמה מוכר שער ראשך חייב אמה  
ליתן לה כתובה שמע מינה מטלטלי  
משמעדי לכתובה והא עיקר פלוגמיהו  
בהאשה שנפלו (כתובות ד' פ: ושם)  
גבי הניח אחיו מעות כו' דפליגי התם  
ר"מ ורבנן אי משמעדי לכתובה או  
לא משמע דצמנייה פליגי אבל מיניה  
מודו רבנן דמשמעדי כמו צנעל  
חוז דאפילו מגלימא דעל כתפיה  
ואר"ת דיבס צמקוס אחיו קאי והוי  
כמיניה אבל מיתמי אפילו רבי מאיר  
מודה דלא משמעדי וכן נראה  
לר"י דאי לר"מ מיתמי נמי אית ליה  
דמשמעדי א"כ סברת ר"מ הפוכה  
מדברנן דלרבנן כתובה גרועה מצ"ח  
דמטלטלי לא משמעדי לכתובה אפי'  
מיניה וצ"ח אפי' מגלימא דעל  
כתפיה ולר"מ עדיפא דאפילו מטלטלי  
דיתמי משמעדי לה ולצ"ח לא  
משמעדי אלא ודאי לכ"ע מטלטלי  
דיתמי לא משמעדי לכתובה ומיהו  
קשה דהכא משמע דמטלטלי דמתנה  
משמעדי לר"מ ומתנה אלימא מיתמי  
דשטרט שאין צו אחריות לא גבי  
מקבל מתנה כדמשמע צ"ח דצ"ח  
(דף יב:) נתן מלא שטר שאין צו  
אחריות נכסים יחזיר ולא חיישין  
שמה יעשה קנויאל על מקבל מתנה  
ואילו מיתמי אפי' מלוה על פה קמ"ל  
(צ"ג דף קטו.) דגבי ואר"י דהכא  
צמנת ש"מ איירי דגרועה כגון  
ירוש' אבל ממתנת בריא לא גביא  
וכן משמע צ"ח נוחלין דקאמר מה  
ירוש' דלאורייתא אלמנתו מונית  
מנכסיו מתנת ש"מ דרבנן לא כ"ש  
ולפי מה שתקנו דגובה אשה לכתובה  
ממטלטלי דיתמי כ"ש דגביא ממטלטלי  
דמתנת ש"מ אבל ממתנת בריא  
דעדיפא לא תקינו שמגבה:  
**ב' ר' מאיר היא דאמר מטלטלי**  
משמעדי לכתובה. אע"ג

דבכל דוכתא אמרינן הוקשו עבדים  
לקרקעות הכא יש למושכס כמטלטלי  
ללא סמכה דעתה עליויהו לפי  
שמתים וצורחים וללישנא דחשיב להו  
מקרקעי סבר דסמכה דעתה עליויהו  
כמו קרקעות:  
**ספק אשת אחיו ואשת בן אחיו.**  
אמר"י בירושלמי זאת אומרת  
מותר לאדם לישא אשת בן אחיו פי'  
אע"פ שיכול לצא לידי ביטול מנאות

יצמין אם ימות ותפול לפני (א) האחין אפי' מותר מכאן יכול להיות  
ראה לפירוש ריב"ז שפי' צבא על יצמתו (לעיל סב:) והנשא בת אחותו  
דוקא בת אחותו אבל בת אחיו אין עושה כ"כ מנה דמבטל מנאות יצמין':  
ואין  
יצמין אם ימות ותפול לפני (א) האחין אפי' מותר מכאן יכול להיות  
ראה לפירוש ריב"ז שפי' צבא על יצמתו (לעיל סב:) והנשא בת אחותו  
דוקא בת אחותו אבל בת אחיו אין עושה כ"כ מנה דמבטל מנאות יצמין':  
ואין  
יצמין אם ימות ותפול לפני (א) האשה שנפלו (ד' פ:) דקתני הניח התלושים  
מן הקרקע כו': **ב' מתני'.** לבני הכלה ודאי: אהר. מן התערוכות חולץ תמלה ואח"כ מייבס השני ממ"מ אם יצמתו היא הרי  
טוב וחס אשת בן אחיו היא הרי חלץ לה יצמה ומותר לו: אולנין בסרומה. אחד כהן ואחד עבד כהן: חולקין חלק אחד. מפרש בגמ' (ע"ג):  
צ"ן

**יש חולץ לאחותו מספק.** אע"פ שהיא מממש עשרה נשים הפטורות  
צרותיהן וכן לבתו ואמנו: אמו ואשה אחרת. שילדו שני זכרים צמחצא  
והוא א' מהן ולהן שני זכרים ודאין כגון רחל אשת יעקב שהיה לה  
יוסף ממנו וחסה אשת ראובן שהיה לה חזרון ממנו וחזרו וילדו שני

זכרים צמחצא ומתו יעקב וראובן  
וצא יוסף צנה של רחל ונשא חנה  
אמו של חזרון וחזרון נשא את רחל  
ומתו יוסף וחזרון ונפלו לפני  
התערוכות רחל לפני צנה של חנה  
שהוא אחי חזרון וחסה לפני צנה של  
רחל שהיא אחי יוסף ומתו שאין  
ידוע מי צנה ומי יצמה צריכה חליצה  
משניהן נמצא כל אחד ואחד חולץ  
לאמו מספק: ה"ג לאחותו מספק  
כילד אמו ואשה אחרת שילדו שני  
נקבות צמחצא ועמדו שני אחים מן  
האב ונשאום חולץ לשניהן נמצא

**חולץ לאחותו מספק.** כך שנויה צמספ'  
(דמכילמין פ"ב ה"ג.) אמו שילדה מאיש  
אחר שנשא לה אחר מיתת אבי וילדה  
עם אשה אחרת שמהן שתי נקבות  
ואין ידוע איזו צמ לאיזו אם ועמדו  
שני אחים שהיו לזה מאיזו שלא מאמו  
ונשאום לשתי הנקבות הללו המעורבות  
ונפלו שמהן שתי נקבות וחסה אחת  
מהן אחותו מאמו ואילו היה מכירה  
לא היתה צריכה חליצה ועכשיו שאין  
מכירה שמהן צריכות חליצה. לישנא  
אחרתה וצאו אחיהן שלא מאותה  
האם ונשאום אחיו של ראובן נשא  
אחת ואחיו של חזרון נשא אחת  
ראובן חולץ לאשת אחיו ונשא אחותו  
היא וכן חזרון ז"ו שמעתי ולצ"י  
מנגמ"ס צ"ה דהא שמה לאו אחותו  
היא והכי איבעי ליה למימר זה חולץ  
לספק אחותו וזה חולץ לספק אחותו  
אבל לאחותו מספק משמע שחלץ ודאי  
לאחותו מממש ספק שנידו: אסו  
ואשה אחרת. אשת ראובן ואשת  
כלב שילדו שתי נקבות צמחצא נמצאת  
האחת בתו וצאו (אחיהן אחי הצעלים  
הס) שני אחי ראובן ונשאום נמצא  
ראובן חולץ לבתו מספק שמהן שתי  
צריכות חליצה ואם היה מכיר בתו  
היתה פטורה ואם שני אחי כלב  
נשאום הרי כלב חולץ לבתו מספק.  
ולשון מורי' אחיו של ראובן נשא  
אחת ואחיו של כלב נשא אחת ראובן  
חולץ לאשת אחיו ואע"פ שספק בתו  
היא וכן כלב ולא היינו נמי חולץ  
לבתו מספק אלא חולץ לספק בתו:  
**אחד עובד כוכבים ואחר גר.** דבנים  
שילדה בעודה תחת ידי העובד  
כוכבים המוכרה אינן עבדים דקמ"ל  
בהחולץ (לעיל מו.) מהם תקנו (א) אתם  
קונים מהם ולא הם מכס ולא הם

קונים זה מזה: שחרר את השפחה. והרי היא ישראלית וצא עליה  
העבד הולך ממזר: ולסם בן. ולא קנה את הבן: וכפס לו כל  
נכסיו. ומת והרי אמו מובעת כתובתה מן הנכסים: כולה ר"מ היא.  
הא מתניתא בביריתא דיש מוכר ר"מ נמי אמרה וסיפא דקמיתתא היא  
ומש"ה קתני עבד משמעדי לכתובה דר"מ סבר מטלטלים משמעדי לכתובה צמ'  
מן הקרקע כו': **ב' מתני'.** לבני הכלה ודאי: אהר. מן התערוכות חולץ תמלה ואח"כ מייבס השני ממ"מ אם יצמתו היא הרי  
טוב וחס אשת בן אחיו היא הרי חלץ לה יצמה ומותר לו: אולנין בסרומה. אחד כהן ואחד עבד כהן: חולקין חלק אחד. מפרש בגמ' (ע"ג):  
צ"ן

(א) [מספכתא פ"ב],  
(ב) [מספכתא קדושין פ"ה  
ע"ש], (ג) [לעיל טו: מה.  
קדושין פ"ה], (ד) [מספכתא  
קדושין פ"ה], (ה) [כתובות  
פ"ה: קדושין סה:], (ו) [גיטין  
ל"ג: כ"ב: כ"ב: סה: ק"ג:],  
(ז) [גיטין מז: (ממורה ט.),  
(ח) [ויקרא כה: (ט) ז"ל  
אחיו, (י) [וע' היטב מוס'  
לעיל סב: ד"ה והנשאום],

### גליון הש"ס

תום' ד"ה פני בתי. דלא  
סבכה דעתה וכו'. וכו'  
הרש"ם צ"ב ד' קמח ע"א  
ד"ה וכו':

### מוסף רש"י

ומטלטלי משתעבדי  
לכתובה. ור"מ היא  
דלאמר צמספת כתובות  
בהאשה שנפלו לה נכסים  
(פ:) גבי שומרת יבם  
שכמותה על נכס צבילה  
הראשון הניח אחיו מעות  
ליקח בהם קרקע והיא  
אולת פירות, אלמא מעות  
משמעדי לכתובה (קדושין  
סח.) בהנת שנתעבד  
ולדה בולד שפחתה.  
ואין ידוע אי זה כסן ואי זה  
העבד (תמורה ט.). הרי  
אלו אוכלין בתרומה.  
שהיא ממה נפשך דמד  
כסן ומד עבד כסן (גיטין  
טב.)